

[Kai Moltke.]

demokratiske rettigheder end f. eks. de tyske kommunister, som jo ikke var nogen særlig fremragende faktor ved de foregående valg. Man kan jo ikke jonglere med begreberne, på den ene side kræve den ubetingede frihed og selvbestemmelsesret og på den anden side sige: ja men de partier, der tænker, ligesom de gør i store dele af Øst-Tyskland, skal fortsat være berøvet stemmeretten. Var det ikke en idé at begynde at gøre vesttyskerne opmærksom på, at der er noget her, som der ikke rigtig er nogen sammenhæng i?

Så med hensyn til Østeuropas udvikling. Det er jo muligt, at liberaliseringstempoet og -tendensen var gået hurtigere, hvis Polen ikke stod som landet med de ikke-fastsatte grænser, afhængig af Warszawapagten, hvor det drejer sig om forholdet til Tyskland. Derfor kan jeg ikke dele dogmetroen på, at det skulle være helt umuligt, at Danmark siger f. eks. ligesom de Gaulle, at man betragter Oder-Neisse grænsen som den endelige grænse mellem Tyskland og Polen. Men det er selvfølgelig et spørgsmål, om man vil tage et sådant standpunkt eller ikke tage et sådant standpunkt.

Så nærmer vi os det centrale problem om foreningen af de to dele af Tyskland, de to tyske stater. Her siger udenrigsministeren sikkert fuldstændig rigtigt, at dette let kan blive en langvarig proces. Ja men en normalisering af forholdene i Europa behøver ikke at være langvarig på det punkt. Nu hørte jeg, at socialdemokratiets ordfører nævnte pasordningen — og SF's repræsentant lød jo som et lille ekko heraf — at pasordningen også skulle tages med ind i billedet som en af de ting, der kunne normaliseres, uden at man brød gældende aftaler. Nu gjorde jeg mig den ulejlighed at se efter, hvad der egentlig står i denne aftale sf 23. oktober 1954. Man siger, at herigennem er NATOs medlemsstater forpligtet til at anerkende Forbundsrepublikken som den eneste repræsentant for hele Tyskland og hele det tyske folk. Det står der imidlertid ikke et ord om i den pågældende aftale. Der står, at den 3. oktober har NATO-medlemslandene hver for sig afgivet erklæringer om, at de betragter Forbundsrepublikken som den eneste part, der repræsenterer Tyskland og det

tyske folk. Det er altså ikke nogen kollektiv aftale, det er en ensidig deklaration fra Danmark, og derfor vil jeg gerne bede udenrigsministeren oplyse: har man slet ikke taget noget forbehold? Er det en evighedsbetragtning, som blev gjort gældende gennem denne ensidige erklæring? Hvordan er dens ordlyd? Er den gældende indtil en tysk fredstraktat? Er den gældende, så længe der findes en regering i Bonn? Er den gældende, så længe Tyskland er delt? Eller hvordan ligger det med opsigelseshistorien her?

Her kommer vi jo ind på en række detaljeproblemer, hvis løsning er forudsættningen for, at vi når frem til en resultatrig løsning af Europas sikkerhedsproblemer, for det er jo gang på gang både af det tidligere regeringsparti og af de nuværende regeringspartier blevet understreget, at én ting kan ikke tåles: ordninger i Europa, som forskyder den nuværende ligevægtsbalance og skaber et nyt styrkeforhold i Europa. Men her møder vi inkonsekvensen, for det, man kalder genforeningen mellem DDR og Vest-Tyskland, er jo netop en sikkerhedsfaktor, som geografisk, strategisk og militært vil betyde en forskydning i Europas hidtidige balance, og derfor kan jeg kun stå fast på, som jeg gjorde det i debatten efter åbningstalen, at måske skulle man begynde med den ene ende, først drøfte de praktiske sikkerhedsproblemer på grundlag af status quo, og så lade udviklingen og strømningerne i de to tyske stater få tid til at modnes, så der kan blive tale om en praktisk forening mellem disse to dele af Tyskland — hvis den nogen sinde kommer. Men jeg tror, at ved at man gør det tyske spørgsmål, gamle forpligtelser og ensidige præmisser, til udgangspunktet for initiativer til en sikkerhedskonference, afskærer man samtidig mulighederne for, at det fra at være ord bliver til et dansk, et nordisk bidrag og en realitet for hovedformålet: at skabe sikkerhed og afspænding i Europa.

Erik Kragh: Når jeg har bedt om ordet, er det, fordi jeg vil sige nogle ord om Vietnam, idet det er min opfattelse, at der findes mange mennesker her i landet, som har vanskeligt ved at komme til orde om disse problemer, som har en opfattelse, der afviger fra det, som normalt fremstilles i den offent-